

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Уманський державний педагогічний університет
імені Павла Тичини

**ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНИЙ
СУПРОВІД РОЗВИТКУ ДИТИНИ В УМОВАХ
ВЗАЄМОДІЇ ЗАКЛАДУ ДОШКІЛЬНОЇ
ОСВІТИ І СІМ'Ї**

Колективна монографія

Умань
ВПЦ «Візаві»
2019

УДК 373.2.06:159.98](02)

П86

Колектив авторів:

Л. В. Іщенко (*підрозділ 1.1.*), Н. Д. Трофаїла (*підрозділ 1.2.*), Л. П. Карнаух (*підрозділ 1.3.*), Н. П. Кравчук (*підрозділ 1.4.*), І. Ю. Підлипняк (*підрозділ 1.5.*), Т. В. Журавко (*підрозділ 1.6.*), Т. М. Дука (*підрозділ 2.1.*), О. М. Мельникова (*підрозділ 2.2.*), О. О. Авраменко (*підрозділ 2.3.*), О. В. Рябошапка (*підрозділи 2.4.*), О. Г. Бутенко, О. В. Воєдило (*підрозділ 2.5.*), Н. А. Дудник (*підрозділ 2.6.*).

Рецензенти:

Демченко Ірина Іванівна, доктор педагогічних наук, професор, декан факультету дошкільної та спеціальної освіти Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини.

Андрющенко Тетяна Костянтинівна, доктор педагогічних наук, доцент, завідувач кафедри професійного розвитку педагогів комунального навчального закладу «Черкаський обласний інститут післядипломної освіти педагогічних працівників Черкаської обласної ради».

Біда Олена Анатоліївна, доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри педагогіки та психології, Закарпатського угорського інституту імені Ференца Ракоці II.

Рекомендовано до друку

*Вченою радою Уманського державного педагогічного університету
імені Павла Тичини*

(протокол № 7 від 17 грудня 2019 року)

П86 Психолого-педагогічний супровід розвитку дитини в умовах взаємодії закладу дошкільної освіти і сім'ї : монографія / Л. В. Іщенко, Н. Д. Трофаїла, Л. П. Карнаух [та ін.] ; МОН України, Уманський держ. пед. ун-т ім. Павла Тичини. – Умань : Візаві, 2019. – 270 с.

Колективна монографія висвітлює результати дослідження психолого-педагогічного супроводу розвитку дитини за окремими напрямками: теоретичні засади розвитку особистості; розвиток особистості в умовах гуманізації освіти; соціалізація дитини дошкільного віку; особливості організації освітнього процесу в умовах різновікової групи закладів дошкільної освіти; формування здоров'язбережувальної компетентності у дітей; партнерська взаємодія дошкільного навчального закладу і сім'ї.

Монографія розрахована на широке коло науковців, аспірантів, магістрантів, студентів, які цікавляться проблемами теорії і практики підготовки майбутніх педагогів до роботи з дітьми дошкільного віку.

УДК 373.2.06:159.98](02)

©Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини, 2019

ЗМІСТ	
ПЕРЕДМОВА	4
РОЗДІЛ I. Теоретичні засади психолого-педагогічного супроводу розвитку особистості дитини в дошкільному віці..	6
1.1. Психолого-педагогічний супровід розвитку особистості в умовах гуманізації освіти.....	6
1.2. Емоційний розвиток дитини дошкільного віку як психолого-педагогічний феномен	27
1.3. Психолого-педагогічні засади соціалізації особистості дитини дошкільного віку.....	53
1.4. Проблема підготовки майбутніх фахівців дошкільної освіти до формування здоров'язбережувальної компетентності у дітей дошкільного віку.....	73
1.5. Особливості організації освітнього процесу в умовах різновікової групи закладів дошкільної освіти	93
1.6. Психолого-педагогічний супровід просвіти батьків у вихованні дітей дошкільного віку.....	111
РОЗДІЛ II. Методичні засади психолого-педагогічного супроводу розвитку дитини в умовах взаємодії закладу дошкільної освіти і сім'ї.....	131
2.1. Психолого-педагогічний супровід виховання емоційно-ціннісного ставлення до природи у дітей старшого дошкільного віку засобами казки	131
2.2. Партнерська взаємодія закладу дошкільної освіти та сім'ї з організації превентивної педагогічної роботи з дітьми старшого дошкільного віку	152
2.3. Психолого-педагогічний супровід соціалізації дітей дошкільного віку в умовах закладу дошкільної освіти і сім'ї	173
2.4. Взаємодія вихователів ЗДО та сім'ї у вихованні старших дошкільників поважного ставлення до людей похилого віку....	196
2.5. Партнерська взаємодія закладу дошкільної освіти та сім'ї у вихованні у старших дошкільників поваги до батьків.....	219
2.6. Економічне виховання дітей як складова процесу соціалізації дітей дошкільного віку.....	240
ВІДОМОСТІ ПРО АВТОРІВ.....	267

ПЕРЕДМОВА

Орієнтація гуманістичної педагогіки на людину актуалізує вимогу всебічного вивчення потенційних здібностей і суб'єктних проявів дітей, пошук педагогічних засобів, що забезпечують становлення їхньої творчої індивідуальності. Сучасний етап у розвитку системи освіти характеризується зміною педагогічних парадигм, у яких система освіти розглядається як єдиний комплекс – від дошкільної ланки до вищої освіти. Провідні принципи розвитку систем дошкільної і вищої освіти за напрямом підготовки «Дошкільна освіта» задекларовано у низці загальнодержавних документів, а саме: Національній стратегії розвитку освіти України у 2013–2021 роках, законах України «Про освіту», «Про вищу освіту», «Про дошкільну освіту», Базовому компоненті дошкільної освіти, – у яких позиціонується необхідність наукового обґрунтування трансформації освітніх процесів щодо їх відповідності сучасним світовим гуманітарним тенденціям, універсальним цінностям, перше місце серед яких відводиться дитині, створенню умов для її особистісного розвитку.

Проблема розвитку особистості – одна з найактуальніших у сучасній дошкільній освіті й вимагає нових стратегічних ліній для її вирішення. Водночас науковці і практики звертають увагу на те, що зберігається значний розрив між теоретико-експериментальними розробками та їх технологічним забезпеченням, що значно гальмує процеси впровадження гуманістичних тенденцій у практику освітньої діяльності.

Розв'язання завдань формування особистості дітей дошкільного віку є можливим за умов забезпечення психолого-педагогічного супроводу, використання цілеспрямованого педагогічно виваженого впливу на особистість дитини.

У першому розділі авторами висвітлено теоретичні засади психолого-педагогічного супроводу, зокрема: розвиток особистості в умовах гуманізації освіти; схарактеризовано сутність та зміст поняття «психолого-педагогічний супровід»; особливості соціалізації дитини дошкільного віку та організації освітнього процесу в умовах різновікової групи закладів дошкільної освіти.

Другий розділ присвячено розкриттю методичних засад психолого-педагогічного супроводу розвитку особистості дитини дошкільного віку з формування здоров'язбережувальної

компетентності; виховання емоційно-ціннісного ставлення до природи; поважного ставлення до людей похилого віку; гармонійних доброзичливих взаємин; партнерської взаємодії вихователів закладів дошкільної освіти та сім'ї.

Важливе місце в реформуванні системи освіти займає проблема наступності між дошкільною та початковою освітою. З огляду на це зміст монографії відображає особливості організації освітньо-розвивального простору НУШ для індивідуального розвитку кожної дитини, її пізнавальної активності, інтелектуальної ініціативності. У центрі уваги авторів інноваційні процеси в системі дошкільної освіти, новітні навчальні та виховні технології до організації освітнього процесу в дошкільних установах.

Матеріали колективної монографії можуть бути використанні викладачами та студентами закладів вищої освіти, вихователями закладів дошкільної освіти.

*Л. В. Іщенко, доктор педагогічних наук, професор,
завідувач кафедри психології та педагогіки розвитку дитини,
Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини*